

Adviesraad Internationale Vraagstukken
T.a.v. de voorzitter
Prof. mr. J.G. de Hoop Scheffer
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Directie Veiligheidsbeleid
Non-Proliferatie, Ontwapening en
Nucleaire Aangelegenheden
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Datum 5 maart 2018

Onze referentie
DVB/NW-019/2018

Betreft Adviesaanvraag "Toekomstige rol van kernwapens"

Geachte heer De Hoop Scheffer,

De veranderende internationale context vraagt aandacht voor de huidige en toekomstige rol van kernwapens. Geopolitieke, doctrinaire en technologische veranderingen nopen in het bijzonder tot een bezinning op het huidige nucleaire beleid van de NAVO en dat van Nederland als lid van het bondgenootschap.

De NAVO is een nucleaire alliantie. In de *Deterrence and Defence Posture Review* (2012) wordt gesteld dat het de verantwoordelijkheid van de alliantie is om haar grondgebied en bevolking te beschermen tegen welk soort aanvallen dan ook. De drie NAVO-kernmachten – de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk – spelen een centrale rol, maar ook elk ander NAVO-lid heeft een rol in de nucleaire taak van de NAVO. Tegelijkertijd zijn volgens het bondgenootschap de omstandigheden waaronder de militaire inzet van nucleaire wapens denkbaar is extreem uitzonderlijk. Bovendien speelt nucleaire non-proliferatie een belangrijke rol in het bereiken van de veiligheidsdoelstellingen van de NAVO en streeft het bondgenootschap ernaar de omstandigheden te creëren voor een kernwapenvrije wereld.

Nederland heeft in NAVO-verband een kernwapentaak. Met de uitvoering van deze kernwapentaak is één squadron F-16's belast en het is de bedoeling dat de F-35 deze taak van de F-16 zal overnemen. Naast de vervulling van zijn bondgenootschappelijke verplichtingen zet Nederland zich nadrukkelijk in voor wapenbeheersing en ontwapening. Zo was Nederland in 2017 voorzitter van de Voorbereidende Commissie voor de Toetsingsconferentie van het Non-Proliferatieverdrag in 2020 (*Preparatory Committee for the 2020 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons*) en speelt het een actieve rol bij initiatieven als het Spleijstofstopverdrag, het Alomvattend Kernstopverdrag, het *Nonproliferation and Disarmament Initiative* (NPDI)

en het *International Partnership for Nuclear Disarmament Verification* (IPNDV).

Sinds het einde van de Koude Oorlog is het aantal nucleaire wapens wereldwijd afgenomen en werd de rol van nucleaire wapens voor de NAVO en Rusland ondergeschikt, zowel in militaire als politieke zin. Sindsdien zijn ook nucleaire expertise en bekendheid met nucleaire vraagstukken, nucleaire afschrikking en nucleaire wapenbeheersing afgenomen. In recente jaren proberen meer staten kernwapens te verwerven en zijn kernwapenstaten hun nucleaire arsenalen aan het moderniseren. Daarnaast kent Rusland binnen zijn defensiedoctrine (2014) een grote rol toe aan kernwapens, ook in offensieve zin. Deze situatie kan gevolgen hebben voor de veiligheidssituatie in Europa. Bovendien zijn er wereldwijd diverse uitdagingen op het gebied van nucleaire proliferatie, met Noord-Korea als meest in het oog springende probleem. Ook NAVO-bondgenoot de Verenigde Staten kennen in de meest recente *Nuclear Posture Review* (2018) opnieuw een grotere rol toe aan kernwapens voor de nationale veiligheid.

Tegen de achtergrond van deze veranderende internationale context heeft het kabinet behoefte aan een grondige analyse van de huidige en toekomstige rol van nucleaire wapens en de rol die voor de NAVO als geheel en Nederland in het bijzonder is weggelegd. De ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie verzoeken de AIV daarom om een advies op dit onderwerp en daarbij specifiek in te gaan op de volgende deelvragen:

1. Hoe beoordeelt de Adviesraad de nucleaire veiligheidscontext van de NAVO, mede gezien de geopolitieke, doctrinaire en technologische veranderingen in de Euro-Atlantische regio en daarbuiten? Hoe beoordeelt de Adviesraad specifiek de gevolgen voor de NAVO van de nucleaire en ballistische ontwikkelingen in Rusland? Wat zijn hiernaast de gevolgen van de nucleaire aspiraties van en ontwikkelingen in Noord-Korea, Iran en eventueel andere landen? Welke rol spelen niet-statelijke actoren in deze veiligheidscontext?
2. In hoeverre zijn de nucleaire doctrine, het nucleaire beleid en de nucleaire capaciteiten van de NAVO voldoende uitgerust voor deze veiligheidscontext? Hoe kan de NAVO verzekeren dat het eigen nucleaire beleid succesvol kan worden uitgevoerd? Hoe verhouden het conventionele beleid en de conventionele capaciteiten van de NAVO zich daartoe?
3. Hoe beoordeelt de Adviesraad de rol die de NAVO speelt op het gebied van nucleaire wapenbeheersing, ontwapening en non-proliferatie? In hoeverre sluit het eigen nucleaire beleid van de NAVO aan bij de bondgenootschappelijke waarden en inzet op dit vlak? Welke mogelijkheden zijn er om concreet te kunnen

bijdragen aan het scheppen van de voorwaarden voor een kernwapenvrije wereld?

4. Wat is de rol van de drie kernmachten binnen de NAVO en hoe beïnvloeden de nationale nucleaire doctrines van deze kernmachten het overkoepelende bondgenootschappelijke nucleaire beleid? Wat is binnen het nucleaire beleid van de NAVO de rol van Amerikaanse sub-strategische kernwapens in Europa? Welke waarde moet de NAVO toekennen aan het concept van '*burden sharing*'?
5. Net als alle andere landen binnen het bondgenootschap heeft Nederland in NAVO-verband een kernwapentaak. Op welke wijze kan Nederland de juiste invulling blijven geven aan het uitvoeren van deze bondgenootschappelijke taak? Welke waarde moet Nederland toekennen aan het concept van '*burden sharing*'?
6. De veiligheid van het bondgenootschap is ook gebaat bij het voorkomen van een nucleair incident of ongeluk, of een nucleaire inzet door miscalculatie of miscommunicatie. Op welke wijze kan de NAVO bijdragen aan nucleaire risicoreductie?

Deze adviesaanvraag is opgenomen in het werkprogramma voor 2017-2019. Wij zien uw advies met belangstelling tegemoet. Bij voorkeur zouden wij uw aanbevelingen ontvangen voor de NAVO-Top die medio juli 2018 zal plaatsvinden.

Hoogachtend,

De Minister van Buitenlandse Zaken,

De Minister van Defensie,

Stef Blok

Ank Bijleveld-Schouten

